

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Андрій Миколайович КУРИЛО,

*аспірант відділу організації
освітньої-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Сталий розвиток – це один із ключових принципів сучасного розвитку суспільства, який спрямований на забезпечення гармонійного співіснування економіки, соціального добробуту та збереження природного середовища. У контексті глобалізації національні правові системи стикаються з необхідністю адаптації до міжнародних стандартів сталого розвитку, серед яких європейське право займає провідну роль. Це породжує виклики гармонізації правового регулювання, зокрема в країнах, що прагнуть інтеграції до Європейського Союзу

Європейський Союз демонструє системний і багатогранний підхід до правового регулювання сталого розвитку, який ґрунтується на поєднанні стратегічного планування та нормативного забезпечення. Ключовими документами, які формують основу цієї політики, є Договір про функціонування Європейського Союзу, що закладає фундаментальні принципи екологічної стійкості, і Європейський "Зелений курс", спрямований на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Також значну роль відіграє інтеграція Цілей сталого розвитку ООН у європейське законодавство, що забезпечує міжнаціональну узгодженість дій. Регулювання в межах ЄС має на меті включення екологічних стандартів до всіх аспектів суспільного життя, починаючи від промисловості й транспорту та закінчуючи сільським господарством і урбаністикою. Важливим компонентом є система директив і регламентів, які охоплюють такі ключові напрями, як збереження природних ресурсів, енергоефективність, стимулювання використання відновлюваних джерел енергії та забезпечення ефективного управління відходами. Ці акти не лише визначають мінімальні стандарти, але й створюють механізми контролю за їх виконанням, що сприяє досягненню конкретних результатів. Особливістю підходу ЄС є його акцент на поєднанні екологічної політики з економічними стимулами. Наприклад, впровадження "пакету клімату та енергетики" спрямоване на скорочення викидів парникових газів, збільшення частки енергії з відновлюваних джерел та покращення енергозбереження. Водночас ці заходи супроводжуються програмами фінансової підтримки, зокрема через фонд справедливого переходу та інструменти для розвитку інноваційних технологій. Такий підхід стимулює підприємства впроваджувати сучасні технології, які відповідають вимогам екологічної стійкості. Європейське законодавство також приділяє значну увагу інтеграції екологічних стандартів у міжнародну співпрацю. Від країн-

партнерів, які прагнуть до інтеграції в європейський економічний простір, вимагається адаптація національних норм до стандартів ЄС. Це включає не лише внесення змін у законодавство, але й реформування адміністративних структур, що відповідають за реалізацію екологічної політики.

На нашу думку, європейська модель правового регулювання сталого розвитку є прикладом для наслідування, оскільки забезпечує баланс між економічними потребами, соціальними пріоритетами та збереженням довкілля. Однак її впровадження вимагає від держав адаптації на рівні правової бази, економічних стратегій та інституційного забезпечення, що ставить перед країнами-партнерами низку викликів.

Україна, на шляху інтеграції до Європейського Союзу, стикається з численними викликами у сфері гармонізації національного законодавства з нормами ЄС, спрямованими на сталий розвиток. Основною проблемою є необхідність створення цілісної системи правового регулювання, яка б відповідала європейським стандартам, зокрема в екологічній та економічній сферах. Проте відсутність комплексного підходу та недостатнє фінансування реформ суттєво ускладнюють цей процес. Одним із найважливіших напрямів є адаптація екологічного законодавства до європейських директив, особливо в управлінні відходами. Європейські стандарти передбачають значно вищий рівень контролю за утилізацією та переробкою відходів, стимулювання ринку вторинних ресурсів і впровадження систем розширеної відповідальності виробників. Натомість в Україні ця сфера перебуває на стадії розвитку, що вимагає змін у нормативній базі, створення інфраструктури для переробки та ефективного моніторингу. Сфера відновлюваної енергетики також залишається однією з найскладніших для впровадження європейських вимог. Попри наявність національних програм і стратегій, реальний стан виконання цілей щодо збільшення частки відновлюваних джерел енергії демонструє значний розрив із заявленими амбіціями. Основними перепонами є відсутність належних фінансових стимулів, складність доступу до інвестицій та недостатній рівень технологічної розвиненості у цій галузі. Ще одним викликом залишається запровадження механізмів фінансового забезпечення екологічних реформ, які відповідають європейським практикам. У країнах ЄС широко використовуються "зелені" податки, субсидії та спеціальні фонди для підтримки інновацій у сфері сталого розвитку. В Україні ці інструменти лише починають формуватися, що вимагає розробки чіткої правової бази та залучення міжнародної технічної допомоги. Також важливим є забезпечення прозорості в управлінні фінансами, оскільки довіра інвесторів є критичним фактором для залучення ресурсів. Загальна слабкість інституційного забезпечення сталого розвитку додає складнощів у впровадженні європейських стандартів. Розподіл повноважень між органами влади, відсутність дієвих механізмів контролю та недостатній рівень координації дій значно уповільнюють процес гармонізації. Важливим аспектом є також низький рівень обізнаності населення щодо цілей сталого розвитку, що знижує підтримку реформ на місцевому рівні.

Ми вважаємо, що гармонізація національного права із законодавством ЄС у сфері сталого розвитку потребує не лише масштабних правових змін,

але й формування нової управлінської культури, яка б орієнтувалася на довгострокові перспективи. Водночас успішне вирішення цих викликів може стати рушієм для структурних змін в економіці, створення нових робочих місць та залучення значних інвестицій, спрямованих на забезпечення сталого майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Григор'єва В. В. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток приватних відносин в Україні. Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти. Дніпро. ДДУВС. 2021. 156 с.

2. Григор'єва В. В. Нормативно-правове забезпечення реалізації структурних реформ сталого розвитку. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку: національний та регіональний аспект: монографія. Донецький держ. ун-т управління. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов. 2020. Розд. 2.2. С. 104-118.

3. Сидорова Е.О. Державна політика України в гуманітарній сфері: адміністративно-правові засади формування та реалізації. Монографія. Дніпро. Видавець Біла К.О., 2022. 468 с.